

vera Religione 3. quast. prævia de immort. mentis humanae pag. 60. Valsecchius lib. 1. de fundamentis Religionis & de fontibus impietatis cap. 5. pag. 60. Jacquier tom. 2. Metaphysic. part. 2. art. 2. pag. 79. Isidorus de Celis nuperrimus Auctor, tom. 1. part. 2. Metaphysic. pag. 200. alique innumeri contra materialistas, ac libertinos hujus sæculi nequam.

PRÆLECTIO XXVI.

De Resurrectione carnis,

ad expositionem cap. 12. primæ partis Catechismi Concilii Trident. à §. 6. ad decimum.

1 *Non omnis caro, ait Apostolus 1. ad Corinth. 15. eadem caro est, sed alia quidem hominum, alia vero pecudum, alia volucrum, alia autem piscium. Licet enim per mortem qualibet corrumpatur, & in pulverem resoluta ab alia discerni nequeat; sola tamen hominum in fine sæculi eadem anima informabitur, ac immortalis vita resurget, vel ad perpetuam gloriam, vel ad cruciatus æternos, juxta merita, vel demerita. Hinc rectissime dixit Job cap. 19. : In novissimo die de terra surrecturus sum. Rectissime dixit soror Lazari, Martha, Joan. 11. *Scio quia resurget (frater meus) in novissimo die. Rectissime dixit Paulus 1. cor. supra citato: Omnes quidem resurgemus. Rectissime dixerunt Apostoli undecimo articulo Symboli: Credo resurrectionem carnis. Rectissime tandem dicunt fideles cum Symbolo Nicæne Synodi: Expecto resurrectionem mortuorum. De qua sapienter pro more agit Catechismus Concilii Tridentini prima parte cap. 12. cujus quinque paragraphos à**

sex-

sexto, usque ad decimum hodierno sole dilucidabimus in nomine Patris, &c.

2 Sanctissimæ Trinitatis auxilio, Beatorum ope, vestraque venia, amplissimi Consessores, sortitum putctum exponam; ne autem confuse, ac inordinate incedam, orationem afferam tripartitam. Prius enim litteram Catechismi brevissime contraham. Deinde ipsam fusius enucleabo. Postremo, si tempus adsit, conclusionem adducam, probabo, tuebor. Utinam feliciter! Ordiamur igitur primam partem dicendo sic incipere litteram Catechismi §. 6: *Explicare præterea, &c. Ita vero finire §. 10: Veluti & cicatrices vulnerum Christi.* Primo ex his paragraphis docet Catechismus Apostoli testimonio, & Sanctorum Patrum sententia, nullum hominem fore mortis, ac resurrectionis expertem. Secundo ait, idem numero corpus in extremo judicio ad vitam suscitandum. Quod Jobi verbis, & Damaseni doctrina confirmat. Tertio rationem assignat resurrectionis mortuorum, ut scilicet referat unusquisque propria corporis prout gessit sive bonum, sive malum. Quarto inquit omnia hominum corpora suscitanda esse perfecta, & absque ullo defectu. Quod Augustini auctoritate tradit, ac ratione. Quinto denique asserit Martyres quamvis resurgant integro corpore, gestaturos vulnere cicatrices, quibus super aurum, & lapidem pretiosum fulgebunt, ad instar corporis Christi; idque ipsis Augustini verbis eleganter proponit. En summam textus; & primam orationis partem.

3 Ingre diamur itaque aliam, ad fusiorem litteræ discussionem. In qua postquam Catechismus paragraphis antecedentibus stabilivit dogma Catholicum resurrectionis carnis, nunc §. 6. quærit quoniam ad vitam sint suscitandi, atque respondet omnes omnino homines, nullo excepto. Quoniam nullus erit qui non moriatur, nullusque morietur qui non resurgat. Quod rectè probatur illis Apostoli verbis 1. ad Corinth. 15. vers. 22.

Si-

Sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes vivificabuntur. Dicit autem aliquis, hanc vocem omnes in citato textu sumendam esse moraliter pro plerisque, non rigorose pro cunctis; quia sicut Apostolus ait: *In Christo omnes vivificabuntur*, ita prius inquit: *Omnes in Adam moriuntur*; & tamen excipitur Immaculata Virgo Maria, quæ à morte animæ fuit immunis, cum non contraxerit originale peccatum; ut pie credunt fideles: pariter igitur, in fine mundi viventes eximi possunt à morte corporis. Maxime cum idem Paulus eadem epistola, eodemque capite vers. 51. in Græco, optimisque exemplaribus, ut ait Cl. Calmetus, aliter dicat quam in Vulgata, nempe: *Omnes quidem non resurgemus, sed omnes immutabimur*. Ideoque plures Interpretes, præsertim ex Græcis, sentiunt, eos qui vivunt in fine mundi mortem omnino non subituros, sed in eam de qua Paulus, mutationem tantum transmigraturos. Quod etiam colligitur ex articulo 7. Symboli in quo Christus dicitur venturus judicare vivos, & mortuos.

4 Verum, nihil obstant hæc omnia; quia quamvis Beatissima Virgo Maria non comprehendatur in omnibus qui, teste Paulo, in Adam moriuntur quantum ad animam, quoniam Ecclesia in hanc sententiam vergit, ut ait doctissimus Pontifex Benedictus XIV. lib. 2. de fest. B. M. Virginis cap. 15. num. 16. & fideles ipsi palam ostendunt; cuncti tamen, excepto nemine, in morte corporis subeunda comprehenduntur; nam Ecclesia ipsa ad istud propensior est, ut asserit Angelicus Præceptor Divus Thomas super dictam epistolam Pauli lect. 8. his verbis: *Licet hæc littera: non omnes moriemur, non sit contra fidem; Ecclesia tamen magis inclinat, & accipit primum, scilicet omnes moriemur, etiam qui ultimo tempore vivunt. Similia tenet Sanct. Doctor in supplementis quæst. 78. art. 1. dicens, quamvis de hac quæstione varie loquantur Sancti, communior tamen, & securior opinio est, quod omnes morientur,*

&

& à morte resurgent. Merito igitur illam amplectitur Catechismus, eamque illustrat auctoritatibus Hieronymi, Ambrosii, & Augustini.

5 Nec facessunt exemplaria Græca in quibus aliter legitur; quoniam plura alia sunt etiam Græca, quæ textum editionis Vulgatæ in tuto ponunt; illisque interpretibus Græcis aliter opinantibus opponimus Origenem, Didymum, Athanasium, Augustinum, Cyprianum, Tertullianum, communemque Latinorum consensum, ut inquit Illustrissimus Canus lib. 2. de Locis cap. 14. versus finem. Quod ultimo loco reponitur ex articulo septimo Symboli, nihil habet virium ad oppositum. Nam illa verba: *Inde venturus est judicare vivos, & mortuos*, tripliciter sumi possunt. Primo per vivos intelligendo justos, & per mortuos peccatores, ut intelligit Augustinus de fide & Symbolo cap. 8. de Symbolo ad Catechumenos cap. 14. & in Enchirid. cap. 55. Secundo, per vivos, illos qui ultimo vivunt, & licet sint morituri, cito resurgent; cum enim parum pro nihilo reputetur, ideo vocantur vivi, ad differentiam aliorum qui pridem mortui fuerint. Tertio, si contrahatur articulus ad tempus præsens, quo recitatur; ita ut sensus sit, judicandos esse qui modo vivunt, & qui jam obierunt; sicque haud sequitur futuros esse aliquos non morituros. Cum enim ante universale judicium debeat præcedere ignis, quo elementa vero calore solvantur, terra autem, & que in ipsa sunt opera exurentur, ut constat 2. Petri 3. v. 10. 1. ad Corinth. 3. v. 13. 2. ad Thessalon. 1. v. 8. Joëlis 2. Psalmo 49. & alibi: qui fieri poterit, ut homines tunc viventes non moriantur? Omnes igitur sunt morituri, atque postea suscitandi.

6 Sed prosequamur litteram Catechismi, qui §. 7. docet, idem numero corpus esse ad vitam revocandum, dicente Apostolo loco sæpe citato ex 1. epist. ad Corinth. *Oportet corruptibile hoc induere incorruptionem,*

Tom. I.

Zz

Et

Et patientissimo Jobo cap. 19. *In carne mea videbo Deum Salvatorem meum, quem visurus sum ego ipse, & oculi mei conspecturi sunt, & non alius.* Etenim tum resurrectionis notio, tum resurrectionis finis evidenter declarant, eundem, qui vixerat, hominem suscitandum. Est quippe resurrectio, ut Damascenus lib. 4. de fide Orthodoxa cap. 2. ait: *Anastasis*, seu nova ejusdem corporis, quod occiderat, suscitatio; sive ut inquit Tertullianus de resurrect. carnis cap. 6. *Recidivatus*. Cumque ad hoc futura sit resurrectio, teste Apostolo 2. ad Corinth. 5. v. 10. *Ut referat unusquisque propria corporis prout gessit, sive bonum, sive malum, quod affert Catechismus in textu, & fusius tradidit §. 5. hujus capituli, & §. 4. cap. 8. agens de judicio universalis: consequens est, eosdem numero homines resurrecturos.* Id late probant Theologi in 4. sent. dist. 43. ut videre est apud Divum Bonavent. ibid. art. 1. q. 4. Audiatur interim Divus Thomas ibidem, ac in supplementis quæst. 79. art. 1. his verbis: *Cum resurrectio dici non possit, nisi anima ad idem corpus redeat, in resurrectione anima idem corpus numero resumet.* Et articulo sequenti addit: *Hæreticum est dicere eundem hominem non resurrecturum.*

7 Turpiter ergo errant Bardasanistæ dicentes resurrecturum corpora non fore carnea, sed aerea, ut refert D. Hieronymus epist. ad Pammachium. Turpius vero qui animarum transmigrationem docebant, quorum primus creditur fuisse Pythagoras, quamvis certius sit, ut ait Photius, errorem istum ex Ægyptiis Idololatris dimanasse. Asserebat Philosophus ille, animas hominum, statim ut ab uno corpore egrediebantur, in aliud corpus transmigrare, & hoc sive bovis, sive equi, sive leonis, aut pecudis, sive alterius hominis. Etenim sæpe sapius animæ propter peccata in hominis corpore commissa, ad bestiarum corpora destinabantur. Imo ut scribit Ovidius, commonebat Pytha-

thagoras frequentiori sermone discipulos, ne oves, aut boves occiderent, ne forte animarum patrum suorum habitaculum profligarent. Hoc ipsum asseruit Plato, quo etiam errore imbuti sunt Manichæi, teste Divo Augustino hæresi 46. & lib. contra Adiman. cap. 12. Platonicus quidam non solum transmigrationem defendebant, sed ulterius animarum roditum ad astra, unde, juxta ipsos, sumptæ fuerant. Quamquam non convenirent, an exacto anno maximo, ibi in æternum deberent permanere, an infinitis revolutionibus cogere iterum ad corpora terrena descendere, optione unicuique proposita, ut corpus eligeret quod ipse vellet: verbi causa, anima Orphei corpus cygni; Ajacis leonis; Thaumiræ philomelæ; Agamemnonis aquilæ, ut in Phædone ait Plato. De hac animarum perpetua revolutione scribit Virgilius Æneid. 6. quæ de quibusdam animabus in inferis prædicabat Anchises Ænææ filio, hisce versibus:

Has omnes, ubi mille rotam volvere per annos
Lethæum ad fluvium, Deus evocat agmine magno:
Scilicet immemores supra ut convexa revisant
Rursus, & incipiant in corpora velle reverti.

8 Exprimit Poeta per aquam Læthi fluvii animas potare oblivionem; nemo quippe mortalium, vitæ in alio corpore antea, juxta Platonem, reminiscitur, propterea quod animæ in aliud corpus migraturæ, exhibeat dæmon medicamentum, quo in æternam incidit *aporiam*. Hæc autem signata sunt, & somnia vigilantium, nedum contra fidem, sed contra ipsam etiam rationem. Si enim nemo reminiscitur eorum quæ in alio corpore gessit: quis Platonicos docuit transmigrationem istam? Dicunt animas priusquam in corpora intrent, à dæmone haurire oblivionem: & quis etiam hoc ipsis revelavit? Num dæmon ipse mendacii parens ab inferis Platoni litteras misserat? Time-rem equidem ne ignis in itinere chartam consumsis-

set. Pulchre Irenæus ita Platonem perstringit lib. 2. contra hæreses cap. olim 59. nunc 33. num. 2. (a):
 „ Si oblivionis poculum potest, posteaquam ebibitum
 „ est, omnium factorum obliterare memoriam: hoc ipsum
 „ unde scis, à Plato, cum sit nunc in corpore anima
 „ tua, quoniam priusquam in corpus introeat, à Deo
 „ potata est oblivionis medicamentum?

9. Adversatur etiam Scripturæ Sacræ, nam Deus hominem condidit ad imaginem, & similitudinem suam, ut ex Genesi liquet; atque hæc divina imago in anima potissimum sita est, ut asserunt Sancti Patres, quæ si ad brutorum corpora transmigraret, jam ista quoque fierent animæ rationalis habitaculum: igitur etiam belluæ essent procreatæ ad imaginem, & similitudinem Dei, quod merito refutat Augustinus super Psalmum 146. v. 9. scribens: *Anima humana facta est ad imaginem, & similitudinem Dei, non dabit animam suam cani, & porco.* Ecclesiastes quoque cap. 12. v. 7. de homine inquit: *Revertatur pulvis in terram suam unde erat, & spiritus redeat ad Deum, qui dedit illum.* Quod non ita foret, si ad aliud corpus migraret. Apostolus pariter ingemiscebat dicens: *Infelix ego homo! quis me liberabit à corpore mortis hujus?* cupiebat dissolvi, & esse cum Christo; ac dissoluta hujus habitationis domo, alteram non manufactam firmissime sperandam esse monebat.

10. Jumenta denique, à juvando sic dicta, & alia animantium genera usui hominum destinantur; absque crudelitatis scelere vapulant; fræno reguntur; oneribus fatigantur; & ad victum, vestitum, aut medicinam sæpissime occiduntur; nec ulla est inter illa, hominesque consuetudo. Quare omnes mirantur, imo etiam exhorrent extremam quorundam Indorum stulticiam,

at-

(a) Vid. D. Irenæus lib. 2. cap. 56. in antiquis editionibus nunc 33. num. 2. pag. 167. editionis Renati Massuet, Congregat. S. Maari anni 1710.

atque barbariem, qui bestias ingenti pretio redimunt, excipiunt hospitio, & ab earum carnibus abstinere, stercore etiam religiose servato, maxime bouum, ac elephantum. Hi sane Cartesianismum non profitentur, quorum opinio est, cuncta animantia rationis expertia esse mera *automata*, seu machinas inanimatas, corpora mechanica, statuas instar horologii, sine sensu, ac vita (a). Quam oppositi philosophandi modi! Sed licet uterque falsus, pejor est Pythagoricus, cum destruat resurrectionem carnis, dicendo animas à corpore in corpus perpetuo divagari, quod nemo probus eligeret. Fateamur igitur cum Catechismo, corpora nostra eadem resurrectura in fine mundi, & contrarium delirantibus dicamus cum Divo Petro Chrysologo loquente de immortalitate animæ sermone 74. in fine: *Grandis demerita, hoc hominem nolle credere, quod sibi desiderat evenire!*

11. Quis enim, licet maximo ingenio pollens, pro se, suisque amicis, atque cognatis jucundius aliquid petere potuisset, aut cogitasse, quam quod Deus Optimus Maximus jam ab æterno decrevit, omnes nimirum post mortem resurrecturos, & qui bona egerint summo, ac perpetuo gaudio fruituros? Quis, nisi mentis inops, optaret animam suam, suorumque parentum, & amicorum post mortem transmigrare ad corpus equi, aut mulæ, quibus non est intellectus? Recte itaque Tullius lib. 7. de Republica ait, ex sententia Platonis vitam ubique jugi malorum fonte circumseptam esse. Et Porphyrium, quamvis Platonicum, puduit in hoc errore magistrum sequi, ne mater fortasse filium in mulam resoluta vectaret, ut refert Augustinus lib. 10. de Civitate Dei cap. 30. Et acutissimus Tertullianus lib.

(a) Vid. Feyjoo tom. 3. disc. 9. §. 2. Ferrari tom. 3. philosoph. part. 3. disp. 4. q. unic. pag. mihi 388. Roselli tom. 4. philosoph. q. 19. art. 1. pag. 496. & plures alii.

lib. de anima, loquens de Pythagora narrante fuisse in bello Trojano sub corpore Euphorbi, lepide inquit: *Quomodo credam non mentiri Pythagoram, qui mentitur ut credam?* Cui etiam convenit illud Tullii lib. 1. de finibus: *Cum res tota facta sit, tum nec efficit quidem quod vult.* Ad quod etiam videri potest idem Africanus Doctor in sua doctissima apologia c. 48. (pag. mihi 200. nota marginali b. versionis hispanæ) quam nobis edidit eloquentissimus Petrus Manerius, Ordinis Minorum, digna quidem ut millies iterum imprimatur.

12 Mulieres in suo sexu resurrecturas, negarunt Armenii, & quidam antiquiores, Origenes, Basilius, seu alius super Psalm. 114. Athanasius serm. 3. contra Arianos, & alii apud Div. August. lib. 22. de Civit. Dei cap. 17. quibus adhæsit Scotus in 2. dist. 20. in fine, qui solam excipit Beatissimam Virginem ob dignitatem matris Dei; ceteras autem omnes inquit mutandas esse in viros. Quoniam Apostolus ad Ephesios 4. v. 13. dicit: *Donec occurramus omnes in virum perfectum in mensuram ætatis plenitudinis Christi.* Et ad Romanos 8. v. 29. *Quos Deus prædestinavit conformes fieri imaginis filii sui.* Quod etiam innuit ipse Christus Matth. 23. v. 30. inquit: *In resurrectione neque nubent, neque nubentur, sed erunt sicut Angeli Dei.* Accedit, mulierem ab Aristotele lib. 2. de generat. animal. cap. 3. dici masculum per occasionem, & præter intentionem à natura productum, quæ virum semper intendit. Quem sequuntur plures alii Philosophi, atque Theologi. His addi possent quinquaginta duo argumenta, quibus Horatius Plata, seu larvatus Scriptor elapsi sæculi, libro Parisiis edito anno 1647. probare conatur feminas carere anima rationali, ut referunt Dominicus Bernini in hist. hæresum tom. 1. pag. 30. Vignolius Marvillius, seu Bonaventura Argonius Carthusianus in miscellaneis curiosis historiæ, gal-

gallico idiomate, anni 1725. tom. 1. Bordonus in opusculo posthumo inscripto: *Advocatus mulierum.* Berthi tom. 3. lib. 28. cap. 9. pag. mihi 127. Quod si ita esset, feminæ nec in suo, nec in alieno sexu resurgerent, sicut cetera animalia ratione carentia.

13 At vero contrarium certo tenendum est, feminas nimirum resurrecturas in proprio sexu. Sic docent Tertullianus lib. de Resurrect. carnis cap. 10. Hieronymus epist. ad Pammachium, & epist. 27. ad Eustochium de obitu Paulæ. Augustinus lib. 22. de Civit. Dei cap. 17. Hilarius canone 27. in Matthæum. Fulgentius lib. de fide ad Petrum cap. 3. Auctor questionum ad Orthodoxos, apud Justinum q. 53. D. Bonaventura in 4. dist. 44. part. 1. dub. 2. S. Thomas in Supplement. q. 81. art. 3. aliique tum Theologi, tum Scripturæ Interpretes, ut Alphonsus à Castro lib. 13. adversus hæreses verbo *Resurrectio* in fine. Bartholomæus Durand. lib. 2. Fidei vindicatæ art. 55. §. 1. pag. 287. Tirinus tom. 2. super epist. ad Ephesios cap. 4. v. 11. pag. 278. Calmetus ibidem, & in dissert. de Resurrect. mortuorum tom. 2. pag. 197. Serry exercit. 71. num. 8. & 9. pag. 263. & communiter alii; ac merito quidem, nam ut recte asserit Augustinus loco supra cit. *Non est vitium sexus femineus, sed natura.* Rationes etiam plurimæ suffragantur. Primo, quod utrumque sexum ab initio Dominus instituerit, atque ita utrumque debebat restituere. Secundo, quod ad cujusque naturam individuum suus pertineat sexus, atque ita non possit absque sexu suo sua cuique natura restitui. Tertio, quod ad corporis integritatem pertineant membra ipsa sexuum diversitatem constituentia; nec possit idcirco sine illis integer homo resurgere. Quarto, quod ad individuum cujusque rationem pertineat quantitas sexuum discreta: adeoque non possit idem individuus homo absque eadem quantitate; sexuque restitui. Quinto, quod plu-

plurima vel merita, vel vitia sexus feminei conditionem sequantur, ut quod Maria Dei mater fuerit, quod sexus infirmitatem tot virgines vicerint, pro fide, & castitate fortiter dimicando; aut ex adverso, quod sexum tam multâ inique, ac turpiter prostituerint, atque ita in hoc ipso sexu debeant vel merita, vel prava opera compensari.

14 Objectionis contrariæ facilis sunt solutionis, nam feminae resurgent etiam in virum perfectum juxta sensum Apostoli, hoc est, in similitudinem viri perfecti Christi, quantum ad naturam, licet non quantum ad sexum; sicut Eva erat adjutorium simile Adæ. Insuper *vir* nomen in Scriptura pro utroque sexu, accipitur, ut Psalmo 1. *Beatus vir qui non abiit in consilio impiorum.* Psalmo 33. v. 9. Psalmo 111. v. 1. aliisque in locis; quo nomine mulieres etiam intelliguntur, ut advertit D. Bonaventura loco supra laudato. Et quamvis in resurrectione non futura sint matrimonia, ut respondit Dominus Sadduceis, erit tamen differentia sexuum, quia ut sapienter notat Div. Hieronymus: *Non de lapide, & ligno dicitur non nubent, neque nubentur, quæ naturam nubendi non habent, sed de his qui possunt nubere.* Nec feminae sunt quid imperfectum, & præter intentionem naturæ; sic enim plerumque frustraretur innatus naturæ appetitus, cum plures, vel tot saltem feminae producerentur, quot mares, ut observant Illustrissimus Feyjoonius, & alii (a). Unde auctoritas Aristotelis cedere debet experientiæ, ac rationi; vel interpretanda est cum D. Thoma 1. p. q. 92. art. 1. ad primum dicente, mulierem respectu naturæ particularis esse masculinum occasionatum; non tamen respectu naturæ universalis; sic enim est per se intenta. Ad

(a) Vid. D. August. lib. 18. de Civit. Dei cap. 9. Tamburinus lib. 1. in Decalogum cap. 3. de consue. littera I. verbo *Irregularitas*, & Feyjo tom. 1. disc. 16. in fin. addit. 3. ad nota. 11. & tom. 5. disc. 5. §. 10. num. 31.

15 Ad argumenta, seu potius deliramenta Horatii Plata jam responderunt Bordonus, & Berti locis supra citatis. Nulla tamen responsio mihi videtur aptior illa Lactantii adversus asserentes dari-antipodas tunc temporis nondum detectos. Sic enim habet eloquentissimus Christianorum Tullius lib. 3. divinarum institut. cap. 24. „Quid dicam de iis nescio, qui cum „semel aberraverint, constanter in stultitia perseverant, „& vanis vana defendunt; nisi quod eos interdum „puto joci causa philosophari, aut prudentes, & scios „mendacia defendenda suscipere, quasi ut ingenia sua „in malis rebus exercent, vel ostentent.“ Quæ verba, ni fallimur, optime quadrant Horatio Plata; incredibile enim puto, illum de matre sua sentire, quod de femineo genere tam petulanter scripsit. Sed ad Catechismum redeamus, qui §. 9. inquit: resurgentium corpora nullum habitura vitium, sed integra fore, atque perfecta, sola tamen justorum pulcra, impiorum vero deformia, quod longa Divi Augustini auctoritate probat, idemque confirmat D. Hieronymus in margine textus citatus, aliique Sancti Patres, atque Theologi cum Magistro in 4. dist. 43. & 44. & cum D. Thoma ibidem, ac in Supplementis q. 80. à quibus plurima adducere possem, nisi jam tempus esset claudendi secundam orationis partem.

16 Ad tertiam ergo deveniamus in qua probanda est hæc conclusio: *In novissimo die resurrecturi sunt omnes omnino homines, nedum adulti, sed etiam parvuli decedentes sine baptismo; an vero isti ob solum originale peccatum, præter pœnam damni puniendi sint pœna sensus, etsi mitissima? problema esto.* Prima conclusionis pars parum aut nihil habet difficultatis, jamque satis ostensa manet in expositione textus, ubi nullum excepimus hominem à resurrectione. Tota igitur difficultas in secunda conclusionis parte consistit: *Utrum scilicet parvuli morientes sine baptismo, post finale ju-*

dicium plectendi sint, nedum poena damni, sed etiam poena sensus? Sententia affirmans est Divi Augustini, & aliorum, quos citat, & sequitur Cardinalis Norisius in vindiciis Augustinianis cap. 3. §. 5. doctissimus Berti tom. 2. lib. 13. cap. 8. & Antonius Guererus in Theologia Morali Divi Augustini tom. 1. tract. 3. §. 9. pag. 155. n. 304. quibus adhaerent Sapientissimus Serry tom. 1. disp. 3. Prælect. 5. & sequent. à pag. 331. Henricus à S. Ignatio in Ethica amoris tomo 1. lib. 10. cap. 10. & 11. à pag. 337. & tom. 3. lib. 2. de Baptismo cap. 3. pag. 39. atque novissime Augustinus Cabades Magi tom. 2. Instit. Theologic. cap. 21. pag. 285. & alii. Contraria tamen est communior inter Theologos cum Divo Bonaventura, & S. Thoma in 2. dist. 33. Primis libenter hærerem, nisi terrerent posteri: hos sequerer, nisi priorum rationes forent tam efficaces, ut pene convincere videantur. In obsequium igitur utriusque partis hanc quæstionem problematice trado. Pro prima videantur supra laudati. Pro secunda vero alii passim, quorum nonnullos citatos dabimus in catalogo conclusionum, quem post Prælectiones adijciemus.

17 Alia conclusio: *Repugnat metempsychosis, seu transitus animarum de uno in aliud corpus.* Videantur Divus Irenæus lib. 2. contra hæreses cap. 33. alias 58. pag. 167. edit. anni 1710. curante Renato Massuet. Natalis Alexander dissert. 24. in sæc. 1. art. 2. contra Simonem Magum pag. 252. Roselli tom. 5. Philosophiæ q. 21. art. 1. pag. 483. & Theophilus Raynaudus tom. 5. dist. 8. q. 4. art. 6. n. 279. pag. 548. Ubi refert quid Ethnici de hac quæstione censuerint.

PRÆLECTIO XXVII.

De Beatitudine, seu vita æterna,

ad expositionem cap. 13. primæ partis Catechismi Concilii Tridentini, à §. 1. ad quantum.

1 Nullus sane tot inter millia hominum à mundi exordio ad finem usque reperietur, qui felix, atque beatus esse non velit. Ea est enim humanæ naturæ cupiditas cunctis ratione pollentibus insita, ut nec temporis cursu senescat, nec sapientia saturetur, nec ulla honorum, divitiarum, & fluxarum rerum omnium accensione repleatur; sed ad summum, sempiternumque bonum velut sponte sua feratur. Hunc quippe coelestem animum indidit mortalibus Deus Optimus Maximus, ut veram, solidamque gloriam quærant, ut æthereas sedes virtutum gradibus scandere curent, ut ad vitam æternam bonis operibus pervenire satagant. De hac igitur vita æterna, quam Apostoli postremo articulo Symboli credendam proposuerunt, hodierno sole tractabimus, ad expositionem cap. ultimi 1. partis Catechismi Concilii Tridentini. Ne autem in rem tanti momenti error ullus irrepat, accedamus ad thronum gratiæ, ad nostræ felicitatis terminum, ad Deum inquam unum, & trinum, Patrem scilicet, &c. Adsit etiam Immaculata Deigenitrix Virgo Maria, Sanctus N. cuius nomen in baptisate sumsi, & reliqui omnes superna lætitia perfruentes, de quorum beatitudine ordinarè dicere, si mihi prius, &c.

2 Dei, coelitemque juvamine fretus, & obtenta dicendi venia, sortitum punctum exponam; pro cuius

jus clariori luce orationem in tres partes, pro more, disponam. Prima enim parte litteram textus breviter ostendam. Secunda fusius explicabo. Tertia tandem concludam, thesis probatione ex ipso textu depromptæ. Utinam optato exitu. Primam igitur orationis partem exordians, sic incipit littera textus §. 1. : *Sancti Apostoli &c.* Ita vero terminat §. 5. *Mentis desiderium cumulate expleamus.* Catechismi scopus eo tendit, ut de ultimo articulo Symboli tractet. Sicque prius causam assignat, quare Apostoli vitæ æternæ articulum ad finem Symboli reservarunt; ejusque assiduam explicationem summopere commendat pastoribus. Deinde quid vitæ æternæ vocibus significetur elucidat, dicens eis designari summam felicitatem, quam nec verbis exprimere, nec mente comprehendere possumus, quoniam nullum in ea malum, sed bona omnia continentur. En brevissimam textus synopsis, & primam orationis partem.

3 Ad secundam itaque progrediamur, & Catechismi litteram, ut promisimus, explanemus, in qua prius inquiritur, cur Apostoli Symboli Auctores, ut non semel asserit Catechismus, & late probant nostrates contra quosdam hereticos, ac hypercriticos (a); cur, inquam, Apostoli postremo loco hunc nobis articulum reliquerunt? Et optime respondetur, ideo sic factum esse, tum quia post carnis resurrectionem, sub qua olim in nonnullis fidei formulis includebatur, nihil aliud superest expectandum, tum, & forsitan maxime, ut illo semper ante oculos habito, & sectemur virtutes, & vitia abominemur; & declinemus à malo, & faciamus bonum; & despiciamus mundum tanquam laboriosum exsilium, & ad nostram cœlestem patriam assequendam omnes conatus, omnemque diligentiam adhibeamus. Nihil enim est, quod mortalium animos ad

(a) Vide supra Prælectionem primam num. 10. pag. 6. in fine.

ad complectendam, colendamque virtutem aut blandius, & suavius alliciat, aut acrius, & vehementius impellat, quam ipsius pramium, mercesque virtutis.

4 Quare cum, teste Divo Augustino, & Divo Thoma (a), ac etiam experientia teste, quæ ultimo audita, dicta, vel facta sunt facilius recordemur; idcirco in Symboli fine positus est articulus vitæ æternæ; cujus fides tam est homini ad salutem necessaria, quam quæ in primo articulo continetur, dicente Apostolo ad Hebræos 11. vers. 6. : *Crederet enim oportet accedentem ad Deum quia est, & quod inquirentium se remunerator sit.* Nulla igitur excusari quis potest ignorantia etiam invincibili, utpote res scitu necessaria necessitate mediæ (b). Unde Innocentius XI. damnavit hanc thesim num. 22. *Non nisi fides unius Dei necessaria videtur necessitate mediæ, non autem explicita remuneratoris.* Propterea merito à Catechismo admonentur Parochi, ut in erudiendis fidelibus nunquam hunc articulum prætermittant, sed ejus explicatione, veluti saluberrimo pabulo, suas oves jugiter pascant. Quis enim, audita de æterna gloria concione, habens alta mente repositam hujus articuli fidem, non inclinabit cor suum cum Regio Psalme (c) ad faciendas justificationes? Quis non æquo animo feret labores, dum ejus auribus insonet Apostolus dicens (d), non esse condignas passiones hujus sæculi ad futuram gloriam? Quis denique non excitabitur ad eurrendam viam mandatorum Dei, dum ante oculos cernat agmina Sanctorum, qui spe summæ felicitatis illecti, digni habitus sunt pro nomine Christi contumelias pati, & animam suam perdere in hoc mundo, ad eustodiendam illam in vitam æternam?

5 Nemo certe, nisi vel stupidus, vel Religione

ca-

(a) Divus Thomas citans Augustinum 3. part. quest. 73. art. 5. agens de institut. Eucharistiæ. (b) Vide Canum lib. 12. de locis cap. 4. pag. 153. edit. Matrit. (c) Psalm. 118. vers. 112. (d) Ad Rom. 8. vers. 18.

carens, vel turpi errore tenens decimam ab Alexandro VIII. proscriptam thesim dicentem: *Intentio qua quis detestatur malum, & prosequitur bonum mere ut Coelestem obtineat gloriam, non est recta, nec Deo placens.* Cujus propositionis tam aperta est falsitas, ut impugnatione non egeat (a). Multo minus opus est ut confutentur Athei, materialistæ, & alii hujus generis, qui qua protervia, atque vesania negant existentiam Dei, immortalitatem animæ, resurrectionem carnis, & alia fidei dogmata, eadem ipsa hunc etiam articulum inficiantur. Prosequamur ergo cum Catechismo, & quantum nobis liceat perscrutemur plurima illa mysteria, quæ in occulto hujus articuli latent. Nomine igitur vitæ æternæ non tam perpetuitas vitæ, quam perpetuitas beatitudinis designatur. Primum enim dæmonibus, sceleratisque hominibus æque convenit, quorum vermis non moritur, sed vivos continuo rodit igne æterno; illam tamen, quam damnati vitam vivunt, mortem potius dicemus cum Augustino (b), quam vitam, nam juxta phrasim Scripturæ (c): *Mors depascet eos.* Secundum vero solum convenit justis, de quibus verissime dicitur (d): *Justi autem in perpetuum vivent, & apud Dominum est merces eorum;* ipsis enim dicit Dominus ultima die (e): *Venite benedicti patris mei possidere Regnum.* Quod quidem regnum est ipsa beatitudo, seu regnum illud de quo quondam dicebat Christus (f): *Regnum meum non est de hoc mundo.*

6 Hanc ideam vitæ æternæ habebat legisperitus ille (g), qui à Domino inquirebat, quid ad ipsam assequendam facturus esset. En significatum vitæ æternæ, ut habetur in Symbolo Apostolorum, seu vitæ venturæ sæculi, ut in Constantinopolitano. Dicitur vita, quia

(a) Vide Div. Thom. 2. 2. quest. 17. art. 7. Berti lib. 26. cap. 16. & alii. (b) Augusti. lib. 6. de Civit. Dei cap. ultim. (c) Psalm. 48. vers. 15. (d) Sap. 6. vers. 16. (e) Matth. 25. vers. 34. (f) Joan. 18. vers. 36. (g) Luca 10. vers. 15.

sicut nihil est nobilius, atque præstantius vita, ita nihil aptius ad exprimendam supernam felicitatem beatitudinis, in qua triplici vita gaudent Beati naturali scilicet, spirituali, atque coelesti. Est enim ibi vita naturalis, quia non mortui laudent Deum (a); est etiam spiritualis vita gratiæ, quia nullus illuc intrat coinquinatus (b), aut nuptialii veste carens; est demum vita Coelestis, beata, & gloriosa, qua Deus ipse spiritus supernos vivificat, cum teste Augustino (c), Dominus sit vita animæ, sicut ista est vita corporis. Quæ vita dicitur quoque æterna, quia ejus non erit finis. Hoc vero potissimum nomine, ait Catechismus, summa illa beatitudo appellata est, ne quis existimaret eam in rebus corporeis, atque caducis consistere: quod existimarunt complures; tam varia, tam falsa, tam absurda pro beatitudine assignantes, ut videantur certasse in majori errore promendo. Eorum opiniones ad ducentas octoginta octo protrahi posse refert ex Varrone Div. August. lib. 19. de Civit. Dei cap. 1. omnes tamen, ut idem innuit, ad tres præcipuas possunt reduci. Alii enim in rebus corporis, alii in rebus animi, alii in utrisque beatitudinem eflexerunt.

7 Primum sensisse dicitur Epicurus constituens finem ultimum in desideriis carnis, quamvis non desint qui cum Gassendo, Quevedo, Feyjoono (d), eum ab hac culpa absolvant. Quidquid tamen de ipso sit, sicut etiam de Aristippo, aliisque Philosophis fidei lumine destitutus; post Christum natum, hac peste mundum

(a) Psalm. 113. vers. 17. Isaie 38. vers. 18. Baruch 2. vers. 17. (b) Apocalyp. 21. vers. 27. (c) August. pluribus in locis apud Lanuzam, tom. 1. homil. 13. §. 3. num. 7. pag. 430. primæ editionis & apud Petavium, tom. 1. lib. 3. cap. 4. num. 13. pag. 202. (d) Vid. Feyjoo tom. 6. disc. 2. §. 3. pag. mlii 101. Quevedo part. 2. in fine pag. 910. Martinus Martinez in historia philosophiæ scepticæ dialogo 1. Bartholom. Durand. lib. 3. fidei vindic. art. 23. §. 1. pag. 356. & alii pro Epicuro. Sed non ita Antonius Ferrari tom. 1. Philosophiæ atque Roelli tom. 6. quest. 2. art. 1. num. 71. pag. 57. in calce, not. 4.

dum corrumpere conati sunt Nicolaitæ, à Nicolao Diacono nomen trahentes, seu perperam usurpantes, de quo lis magna est inter auctores; nobis tamen magis illorum sententia placet, qui cum Baronio Nicolai famam tuentur (a). Ipso Nicolaitarum luto immersi sunt etiam Cerinthus, & Mahumetes. Hic præsertim Pseudopropheta, colligens quidquid prophanum in Ethnicis, quidquid superstitiosum in Judæis, quidquid impium in Hæreticis reperitur, suam sectam hoc errore maxime auxit; quia ut inquit Div. Thomas lib. 1. contra Gent. cap. 6. carnalium voluptatum promissis, ad quorum desiderium carnalis concupiscentia instabat, populos illexit. Duo tamen, tot inter mala, non male fecisse videtur vaferrimus Vates, quod vino prohibuerit suos, & carne suilla; nam eos assatim inebriavit tantis erroribus, ac insuper periculum foret ne se invicem vescerentur. Verum de his satis.

8 Secundum visum fuit Stoicis, qui inani scientia tumidi, beatitudinem in sapientia collocarunt. Tertium denique amplexi sunt Calliphon, Dinomachus, Peripatetici, & alii. Has autem memoratas sententias, & similes alias solide, ac eleganter impugnant Lactantius lib. 3. instit. cap. 7. Ambrosius lib. 2. officiorum cap. 2. Augustinus lib. de Civit. Dei multis in locis: uno verbo, Patres omnes; imo ipsa ratio naturalis earum falsitatem ostendit. Primus quippe error ponentium beatitudinem in rebus corporeis, sive, quod pejus est, in turpibus delectationibus, vanisque cupiditatibus, suamet turpitudine labefactatur. Secundus dicentium in virtute, sapientia, & honestate consistere, etsi non videatur tam turpis, non desinit tamen esse falsissimus, sicut & tertius ex duobus primis compactus. Id apertissime manifestat ipsa beatitudinis notio. Est enim beatitudo, ut ait Tullius: *Bonorum omnium, secretis omnibus ma-*

(a) Vid. Natal. Alexand. tom. 3. dissert. 9. primi seculi, pag. 131.

cumulata complexio (a). Est inquit Boetius: *Status omnium bonorum aggregatione perfectus* (b). Est juxta Doctorem Seraphicum: *Finis omnium bonarum voluntatum* (c). Est denique juxta Angelicum Præceptorem: *Summum bonum, & finis ultimus rationalis nature, seu bonum totaliter quietans appetitum* (d). Porro beatitudo dividitur in formalem, & objectivam. Prima est assequutio summi boni. Secunda est ipsum summum bonum assequutum, seu assequendum. Nunc de hac ultima beatitudine principaliter loquimur cum Catechismo, dicentes nec in præsentī vita haberi posse, nec in rebus creatis consistere.

9 Quod facillime demonstrabitur. Beatitudo enim nullo temporis termino limitanda est, nec ulla boni specie minuenda; at vero in hominis voluntate non est vivere quandiu liberit, cum breves sint dies ejus, incerti, ac repleti multis miseris (e); nec aliquid reperitur in mundo undequaque perfectum: in nullis igitur præsentis vitæ bonis consistere valet vera beatitudo. Non in pulchritudine: *Fallax enim, & vana est pulchritudo* (f): non in divitiis, quoniam *divites eguerunt, & esurierunt* (g), *nihil invenerunt viri divitiarum in manibus suis* (h); non in voluptatibus, comessationibus, & ebrietatibus, quia *regnum Dei non est esca, & potus* (i): non in sanitate, in virtute, in honore, scientia, & potestate; nam hæc omnia sunt mutationi obnoxia, vix unquam simul reperiuntur unita, nec aliud nomen merentur, quam vanitatis, & afflictionis spiritus (k). Sic passim docet scriptura, inculcant Patres, & pluribus in locis probat Doctor Angelicus, præsertim

1. 2. quæst. 2. art. 1. 2. & 3. (l).

Tom. I.

Bbb

Ar,

(a) Cicero lib. 5. Tusculan. qq. cap. 10. (b) Boetius lib. 3. de consolat. proga 2. (c) Div. Bonaventura in 2. dist. 38. quæst. 1. (d) Div. Thom. in 4. dist. 43. art. 2. & 1. 2. quæst. 2. art. 8. (e) Job. 14. vers. 5. (f) Proverb. 31. vers. 30. (g) Psalmo 33. vers. 11. (h) Psalmo 75. vers. 6. (i) Ad Rom. 14. vers. 17. (k) Ecclesiastes 1. vers. 2. & cap. 2. vers. 17. (l) Vid. etiam in Supplém. quæst. 75. art. 1. opusc. 20. & lib. 1. de regim. Principi.

10. At, ut clarius pateat ista veritas, veniant etiam nobiliores Philosophi, atque Poeta, à quibus cum multa prudenter, & graviter sint disputata, multa breviter, & commode dicta, multa denique ingeniose, & luculenter exposita, ut eleganter ait Illustrius Canus lib. 10. de locis cap. 3. audiri sanè mereatur in hac præcipua quæstione, quæ diu eorum ingenia torsit; & licet illos inveniamus tot inter errorum tenebras involutos, fatentur tamen humanis rebus non posse corda hominum satiari, dum Tantalum fingunt, qui immersus deliciis misere cruciatur; fatentur Crassum, & Croesum divitiis non beari; execrantur denique turpitudinem Epicureorum (a), & quotquot felicitatem hominis posuerunt vel in formæ venustate, vel in viribus corporis, vel, quod pessimum, in voluptatibus carnis, queis pecoribus assimilamur; imo ipsa in his plurimum nobis præcellunt, ut cervi velocitate, leones robore, linceo visu, magnitudine Elephantis, &c. Quare optime inquit Augustinus lib. de quantitate animæ cap. 28. : *Sensu nos bestia multa superant.* Et alius :

Nos aper auditu, lynx visu, simia gustu,
Vultur odoratu, præcedit aranea tactu.

11. Longus essem si plura Philosophorum dicta, quæ ad rem faciunt, recitarem. Audiatur, solummodo Apulejus lib. de Deo Socratis dicens : „ Generosus est? parens „ tes laudas. Dives est? non credo fortunæ. Validus „ est? ægritudine fatigabitur. Pernix est? abibit in se „ nectutem. Formosus est? expecta parum, & non „ erit.“ Quibus verbis mirum in modum exprimitur inanes esse res sæculi, sique beatitudinis nomen eis fal-

(a) Vid. Patuzzi in opere de futuro impiorum statu, lib. 1. cap. 9. pag. 62. num. 16. & sequentibus.

so tribuitur; cum potius in ipsarum contemtum ejus sequutionem, qua verbo, qua exemplo docuerit Christus Dominus, octo assignans beatitudines, seu vias regias ad consequendam æternam; easque toto Cælo ab opinione mundi diversas (a); quas qui sequuntur, habentur quidem in derisum, & in similitudinem improperii (b); sed ab impiis, quod nihil refert; à mundo, ejus ne capiantur fallaciis, semper in memoriam revocant monitum 1. Joannis 2. à Catechismo adductum, quo dicitur: *Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo sunt, quia mundus transit, & concupiscentia ejus.*

12. Hanc luculentissimam rationem quotidiana experientia manifestat. Videmus enim amissiones bonorum, inconstantiam amicorum, cognatorum, & cæterorum mortes plerumque immaturas, ac rerum omnium vicissitudines, à quibus nec urbes, nec regna habentur immunia. Utpote vulgatissimis historiis scimus tot imperia: Judæorum, Assyriorum, Græcorum, Persarum, atque adeo florentissimam illam auro, opibusque Romanam Rempubliam fuisse detritam. Nec ignoramus plures Summos Pontifices eodem mense, vel hebdomada ipsa, qua ascenderunt ad solium, descendisse etiam in sepulcrum. Nam Leo XI. solum dies 27. Pius III. dies 26. Damasus II. dies 23. Marcellus II. dies 21. Sisinnius, ac Theodorus II. dies 20. Cælestinus IV. dies 17. Bonifacius VI. dies 15. Urbanus VII. dies 12. Stephanus II. tres tantum dies Pontificatum tenuere, & in ipso humanæ felicitatis exordio, & supremæ hujus mundi excellentiæ, filium crudelis parca dissecuit (c). Hinc æquo in more positum est stuppam comburere coram electo Pontifice, eique dicere: *Sanc-tissime Pater, sic transit gloria mundi (d).*

Bbb 2

Ex

(a) Vid. Matth. 5. vers. 3. & sequent. (b) Sap. 4. vers. 3. (c) Vid. Guilielmus Burius in elenco notitiæ Romanorum Pontificum sect. 14. pag. 435. Sandini, Berti, & alii. (d) Vid. Gonet tom. 3. disput. 2. art. 1. §. 1. num. 7. pag. 28.

13 Ex dictis satis, ut opinor, probatum manet in nullis rebus sæculi querendam esse felicitatem nostram; ideoque recte inquit Bernardus (a): *Avida mens hominis creatis rebus occupari potest; satiari non potest: quidquid Deo minus est non implebit. Terrena namque substantia, ait Gregorius (b), supernæ felicitati comparata, pondus est, non subsidium.* Quapropter sic Deum alloquitur Augustinus (c): *Inquietum est cor nostrum donec requiescat in te. Neque enim beatum facit hominem, nisi qui fecit hominem* scribit idem epist. 35. alias 32. ad Macedonium. Solus ergo Deus est objectum nostræ beatitudinis. Quod eodem teste Augustino lib. 8. cap. 8. de Civit. Dei, cognoverant etiam quidam Philosophi dicentes beatum esse hominem non fruentem corpore, vel animo, sed fruentem Deo sicut luce oculus. Idque postea confirmat Sanct. Doct. lib. 10. cap. 16. Plotini Platonici testimonio. In solo enim Deo invenitur quidquid optabile est, ac jucundum: unde ipsemet Mosi manifestandus dixit Exodi 23. *Ostendam tibi omne bonum;* & Abrahamo Genesis 24. *Ego ero merces tua magna nimis.* Quod agnoscens Propheta Regius in hæc verba prorupit: *Dominus pars hereditatis meæ (d).* *Quid mihi est in Cælo, & à te quid volui super terram Deus cordis mei (e).* *Satiabor cum apparuerit gloria tua (f).* Eadem suavitate psallit plurimis aliis Psalmis, quos nunc omitto, ne videar psalterium canere extra chorum, quamvis non esset extra chorum canere; plura ex psalterio huc adducere ad illustrandam litteram Catechismi. Sed alia sunt prosequenda.

14 Vere igitur felices, ac beati erunt fideles servi, atque prudentes, dum intrabunt in gaudium Domini sui, videntes in quem desiderant Angeli conspicerem,

au-

(a) Bernard. serm. de dedicat. animæ. (b) Gregorius homil. 37. in Evangelia. (c) August. lib. 1. Confes. cap. 1. num. 1. (d) Psalmo 15. v. 5. (e) Psalmo 72. vers. 25. (f) Psalmo 16. vers. 15.

audientes arcana Dei, quæ non licet homini loqui, percipientes odorem suavitatis divinæ, gustantes dulcedinem mensæ cœlestis, & Dominum amplectentes, quin unquam sint dimissuri. Fortunati inquam erunt, dum ibunt in regnum Dei, in regnum Christi, in regnum Cœlorum, in Paradisum perpetuæ voluptatis, in sanctam, ac novam Jerusalem, in domum Patris, in gaudium Domini, in vitam æternam. Nam tantis his nominibus, aliisque plurimis beatitudo nostra significatur. Quare non audiendi sunt Pelagiani distinguentes regnum Dei à regno Cœlorum, & à vita æterna, dicentes parvulos sine baptismo habituros vitam æternam, & ingressuros Cœlum, sed non regnum Dei (a). Huic errori non absimilis est quidam alius, quem quondam audisse memini apud vulgus indoctum, homicidas nimirum, etsi poenitentia ducti possint ad Cœlum tendere, nunquam tamen visuros faciem Dei; quod abs dubio est hæresis manifesta, nedum contra præsentem articulum, sed etiam contra decimum, cum dicatur homicidium non omnino remitti quo ad reatum poenæ æternæ, sicut alia scelera. At qui talia proferunt, cum ignari sint, & pertinacia careant, non damnandi sunt ut hæretici, sed instruendi ut pueri, quod Parochi agere debent sæpissime, juxta monita Catechismi, quia ut acute inquit Seneca (b): *Nunquam nimium quod nunquam satis.*

15 Quamvis autem tot illis nominibus supra traditis vocetur superna felicitas, advertit tamen in littera Catechismus, nullum ad ejus magnitudinem explicandam sufficere. Quia, ut ait Nazianzenus (c): *Humanus intellectus pro potestate, atque arbitrio beatitudinem fingens nunquam aures informabit.* Nam, teste Chry-

(a) Vid. D. August. hæresi. 69. & alibi apud Bert. lib. 3. cap. 10. propos. 2. pag. 89. (b) Seneca epist. 27. in fine. (c) Nazianzenus super 1. epist. ad Corinth.

Chrysostomo (a): *Juxta rei dignitatem nobis sermo nullus adesse potest*; & ideo Augustinus hac veritate convictus, non semel scriptum reliquit (b): *Facilius dicere possumus quid in illa vita æterna non sit, quam quid sit*. Ibi enim excusso servitutis jugo, elapsis captivitatibus ærumnis, finito præsentis vitæ agone, superatis tandem infensissimis animæ hostibus, suam accipient justi coronam in domo Patris divini. Ibi non esurient, neque sitient amplius, non cadet super illos sol, neque ullus æstus, non erit ipsis tristitia, neque mœror, quoniam lachrymas ab eorum oculis divina manus absterget. Ibi tandem mors ultra non dominabitur, non erit luctus, non audietur clamor, nec ullus dolor percipietur (c).

16 Hæc sunt quæ non sunt in beatitudine; quæ vero ibi sint dici non possunt, quia *nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit* (d). Dicit tamen Augustinus lib. de Spiritu, & littera cap. 33. *Illæ Dei cognitione, illa visione, illa contemplatione satietabitur bonis animæ desiderium; hoc enim ei solum sat est, ultra non habet quod appetat, quod inhiat, quod requirat*. Quoniam ut ait Bernardus epist. 114. *Jucunditati visionis Dei comparata omnis alia jucunditas mœror est, omnis suavitas dolor est, omne dulce amarum, omne decorum fœdum, omne postremo quod delectare potest, molestum*. Quam veritatem tot Scripturæ textibus stabilitam, tot Patrum auctoritatibus confirmatam, tot tormentis Martyrum propugnatam, & demum tam rationi conformem, nemo puto ibit inficias, nisi qui more pecudum futurum sæculum non curat, qui perennia illa bona non considerat, qui patriam illam cœlestem nequaquam, ut inquit Hieronymus, men-

(a) Chrysostomus epist. 5. ad Theodot. (b) August. lib. 3. de Symbola, & serm. 1. de Verbis Apost. & alibi. (c) Vid. Apocalyp. cap. 7. v. 16. & cap. 21. fere per totum. (d) 1. ad Corinth. 2. v. 9.

mente deambulat. Jerusalem inquam illam supernam, civitatem non manufactam, & permanentem, qualem, teste Apostolo (a), non habemus in hoc sæculo. Quibus vocibus designatur vita æterna; easque minime intellexerunt, qui, ut loquitur Catechismus, semel adeptam beatitudinem iterum amitti posse falso suspicati sunt; quos inter annumeratur Origenes, qui, ut non semel asserit D. Thomas (b) quorundam Platoniorum errorem sequutus, dixit beatos posse in miseriam recidere, & damnatos beatitudinem adipisci; in quo errore penitus & hodie hærent Sociniani, aliique, qui hoc nomine novi dicuntur Origeniani.

17 Sed ipsa beatitudinis descriptione superior tradita contrarium prorsus evincitur, sicut etiam pluribus Scripturæ testimoniis, ut Psalmo 83. *Beati qui habitant in domo tua Domine, in sæcula sæculorum laudabunt te*. Sapientiæ 5. *Justi in perpetuum vivent*. Matthæi 23. : *Ibunt in vitam æternam*. Quam D. Petrus vocat (c): *Hereditatem incorruptibilem, incontaminatam, immarcessibilem, conservatam in Cælis*; & Div. Paulus (d): *Regnum incorruptibile, æternum gloriæ pondus*. Quare stultum est, inquit Augustinus lib. 10. de Civit. Dei cap. 3. *Credere vitam beatissimam esse: nisi de sua fuerit æternitate certissima*. Quod evidenter probat D. Thomas 1. 2. q. 5. art. 4. dicens: „Beatitudo hominis in visione divinæ essentia consistit; est autem impossibile quod videns divinam „essentiam velit eam non videre... non itaque propria voluntate beatus potest beatitudinem deserere. „Nec insuper illam amittere valet Deo subtrahente, „quia cum subtractio beatitudinis sit quædam poena, „non potest à Deo justo judice provenire, nisi pro „ali-

(a) Apost. ad Hebræos 13. v. 14. (b) D. Thomas 1. 2. q. 5. art. 4. lib. 3. contra Gentes cap. 62. & 144. & in Supplement. 3. p. q. ultima. (c) 1. Petri 1. v. 4. (d) Ad Hebræos 11. v. 28. & 2. ad Corinth. 4. v. 17.

„ aliqua culpa in quam cadere non potest.“ Hoc etiam confirmat Catechismus §. 5. doctrina superius delibata, dicens nullum malum in beatitudine reperiri; atqui malum est, & quidem maximum, periculum amittendi summum bonum, & incertitudo durationis: igitur in vita æterna non extat tale periculum, non habetur talis incertitudo; sed est ibi *plena, certa, securæ, sempiterna felicitas*, ut loquitur Augustinus lib. 22. de Civit. Dei cap. ultimo, cui concinunt Chrysostomus, Anselmus, Hugo, & alii; idque antea jam aperte tradiderat Divus Joannes cap. 7. Apocalypsis v. 16. & cap. 21. fere per totum. Quod vel solo naturæ lumine exploratum habuit Tullius dicens lib. 5. Tusculanarum quæstionum, *eum, qui beatus sit, tutum esse, inexpugnabilem, septum, atque munitum, non ut parvo metu præditus sit, sed ut nullo.* O ter, quaterque felices, qui æternis bonis jam perfruuntur, quæ nos miserè in hac lachrymarum valle adhuc per speculum, & in ænigmate vix possumus intueri! Sed tempus est claudendi secundam orationis partem.

18 Ad ultimam ergo deveniamus, ubi hanc thesim probandam, & propugnandam adjicimus: *Beati sunt intrinsecus impeccabiles.* Est communior inter Theologos, sicque probatur cum Vincentio Ferrer tom. 2. epitomes tract. 1. disp. 4. dub. 3. pag. 41. à num. 91. Primo quia beatitudo exigit ab intrinseco omne bonum asferre, omne malum excludere, & esse inamissibilem: ergo & excludere peccatum, quo proculdubio amitteretur. Secundo, quia visio beatifica quadriariam reddit beatum impeccabilem. Primam, quia illum intime, & immobiliter conjungit primæ regulæ suæ operationis, nempe suo ultimo fini; peccare autem nihil est aliud, quam defectere, aut declinare à rectitudine suæ regulæ. Deinde quia totam illius capacitatem implet: omnia desideria plene satiat: ergo reddit illius voluntatem immutabilem à bono in malum,

lum, seu impeccabilem: quemadmodum forma cœli explens totam materiæ illius capacitatem, reddit ipsum substantialiter immutabile, & incorruptibile. Præterea, quia excludit ab intellectu omnem prorsus erroris, ignorantia, aut inconsiderationis defectum, quo minime interveniente, voluntas peccare non potest; ut præter universos Thomistas docent fere omnes Theologi: & merito, quia ut dicitur Proverb. 14. *Errant qui operantur malum; & Philosophus 3. Ethicorum: Omnis peccans est ignorans.* Postremo: sic se habet videns Deum ad ipsum, sicut omnis non videns ipsum ad communem rationem boni; sed iste non potest velle, aut agere nisi attendens ad rationem boni: ergo nec videns Deum, nisi attendens ad Deum; sic autem voluntas, aut agens peccare non potest. Tertio denique: visionem beatificam consequitur tanquam prima affectio, amor beatificus, altera impeccabilitatis radix; quia cum sit conversio ad Deum omnino necessaria, ut vidimus, perfecte conjungit beatum Deo, à quo nec avertere, nec divertere sinit.

19 Totum harum rationum pondus paucis comprehendit D. Thomas quæst. 24. de Veritat. art. 8. dicens: „ Divinam essentiam videntes, cognoscent ipsum „ Deum esse finem maxime amandum, cognoscent etiam „ omnia quæ ei uniunt, vel quæ ab eo disjungunt in „ particulari, cognoscentes ipsum non solum in se, sed „ prout est ratio aliorum: & hac cognitionis claritate in tantum mens roborabitur, quod in inferioribus viribus nullus motus insurgere poterit, nisi secundum regulam rationis: unde sicut nunc immutabiliter bonum in generali appetimus, ita immutabiliter in particulari bonum debitum appetunt Beatorum mentes. Super naturalem autem inclinationem voluntatis erit in eis caritas perfecta totaliter ligans eos cum Deo: unde nullo modo peccatum in eis incidere poterit.“ Hæc Sanctus Doctor. Ex quibus

evidentissime colligitur, visionem beatam esse sufficientem omnimoda impeccabilitatis radicem, ita ut non sequito ad illam amore, adhuc beatos redderet impeccabiles. Ad cuius uberiores probationem, & ad argumentorum solutionem, consuli possunt Gonetus tom. 3. disp. 4. art. 4. §. 1. pag. 67. Billuart tom. 1. in folio, tract. de ultimo fine, dissert. 2. art. 4. §. 2. pag. 19. & plures alii.

ELENCHUS PRÆCIPUARUM THESIUM
ex singulis fere paragraphis primæ, & secundæ partis
Catechismi Concilii Tridentini.

PRÆFATIO LECTORI.

Cogitaveram à principio, lector benevôle, Catalogum texere conclusionum ex omnibus quatuor partibus Catechismi, ut juniores Theologi melius juvenerentur; sed meam postea mutavi mentem, tum quod variis fuerim occupationibus impeditus, tum quod viderim opus nimis exrescere; cum ipso in Catechismo sint mille, & quatuordecim numeri, seu paragraphi, inclusis tredecim prologi, ut patet sequenti schemate.

<i>Prima pars continet præfationem, & 13. capita.</i>	<i>Secunda pars continet 8. capita.</i>	<i>Tertia pars continet 10. capita.</i>	<i>Quarta pars continet 17. capita.</i>
Pref. habet §§. 13.	Cap. 1. §§. 32.	Cap. 1. §§. 14.	Cap. 1. §§. 4.
Cap. 1. habet §§. 4.	Cap. 2. §§. 76.	Cap. 2. §§. 35.	Cap. 2. §§. 11.
Cap. 2. §§. 23.	Cap. 3. §§. 26.	Cap. 3. §§. 30.	Cap. 3. §§. 7.
Cap. 3. §§. 12.	Cap. 4. §§. 81.	Cap. 4. §§. 28.	Cap. 4. §§. 5.
Cap. 4. §§. 11.	Cap. 5. §§. 79.	Cap. 5. §§. 22.	Cap. 5. §§. 8.
Cap. 5. §§. 16.	Cap. 6. §§. 16.	Cap. 6. §§. 25.	Cap. 6. §§. 4.
Cap. 6. §§. 15.	Cap. 7. §§. 34.	Cap. 7. §§. 13.	Cap. 7. §§. 6.
Cap. 7. §§. 9.	Cap. 8. §§. 34.	Cap. 8. §§. 25.	Cap. 8. §§. 9.
Cap. 8. §§. 11.	Sunt. 378.	Cap. 9. §§. 23.	Cap. 9. §§. 20.
Cap. 9. §§. 8.		Cap. 10. §§. 23.	Cap. 10. §§. 9.
Cap. 10. §§. 27.		Sunt. 238.	Cap. 11. §§. 19.
Cap. 11. §§. 12.			Cap. 12. §§. 24.
Cap. 12. §§. 14.		His quatuor simul	Cap. 13. §§. 23.
Cap. 13. §§. 13.		188	Cap. 14. §§. 20.
		378	Cap. 15. §§. 23.
		238	Cap. 16. §§. 12.
		210	Cap. 17. §§. 6.
Sunt. 188.	Summa. 1074. efficitur.		Sunt. 210.

Ex quibus si totidem solum theorematum extraherentur (extrahi autem possent plusquam decem millia,

Ccc 2 lia,